

Η Οδηγία 2007/64/EK για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά
Συνολική θεώρηση

Χρήστος Βλ. Γκόρτσος
Γενικός Γραμματέας ΕΕΤ
Αναπληρωτής Καθηγητής Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η έκδοση της Οδηγίας 2007/64/EK,¹ η οποία πρόκειται να ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο εντός του 2009, αποτελεί μια ιδιαίτερα σημαντική πρωτοβουλία στον τομέα των πληρωμών για τρεις κυρίως λόγους:

- Πρώτον, λαμβανομένων υπόψη του αποσπασματικού μέχρι την έκδοσή της πλαισίου που διέπει σε κοινοτικό επίπεδο τις πληρωμές και των εξελίξεων που επήλθαν με την εισαγωγή του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε ευρώ (SEPA), είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι με την Οδηγία αυτή επιχειρείται η θέσπιση σε κοινοτικό επίπεδο ενός σύγχρονου και συνεκτικού νομικού πλαισίου για τις υπηρεσίες πληρωμών που λαμβάνει ταυτόχρονα υπόψη τις απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται για τη δυνατότητα παροχής υπηρεσιών πληρωμών στο πλαίσιο του SEPA.
- Δεύτερον, με την Οδηγία αυτή προσδιορίζονται όλες οι κατηγορίες φορέων παροχής υπηρεσιών πληρωμών που μπορούν νόμιμα να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών στην Κοινότητα, όπως ενδεικτικά, τα πιστωτικά ιδρύματα και τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, ενώ εισάγεται και μια νέα κατηγορία φορέων παροχής υπηρεσιών πληρωμών, τα καλούμενα «ιδρύματα πληρωμών», για τα οποία προβλέπονται συγκεκριμένες προϋποθέσεις αδειοδότησης και άσκησης δραστηριότητας κατά την παροχή εκ μέρους τους υπηρεσιών πληρωμών.
- Τρίτον, καθορίζονται διεξοδικά αφενός μεν οι κανόνες διαφάνειας και οι υποχρεώσεις ενημέρωσης που πρέπει να τηρούνται σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών και αφετέρου τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των χρηστών υπηρεσιών πληρωμών και των παρεχόντων αυτές ως τακτική απασχόληση ή επιχειρηματική δραστηριότητα.

Επιχειρείται συνεπώς με την εν λόγω Οδηγία μια συνολική και συστηματική ρύθμιση της παροχής υπηρεσιών πληρωμών σε κοινοτικό επίπεδο, τόσο σε ό,τι αφορά τους φορείς παροχής τους, όσο και σε σχέση με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν για τους χρήστες αυτών, με

---

¹ Οδηγία 2007/64/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13^{ης} Νοεμβρίου 2007 «για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK και 2006/48/EK, και την κατάργηση της οδηγίας 97/5/EK», Ε.Ε. L 319, 5.12.2007, σελ. 1-36.

γνώμονα τη διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού και την παροχή περισσότερων επιλογών στους καταναλωτές.

Με την επιφύλαξη των διακριτικών ευχερειών που παρέχονται στα κράτη μέλη, η Οδηγία διέπεται από την αρχή της μέγιστης εναρμόνισης και, συνεπώς, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να εισάγουν ή να διατηρούν άλλες διατάξεις από αυτές που καθορίζονται στην Οδηγία.

2. Προσωπικό και αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας

2.1 Προσωπικό πεδίο εφαρμογής

Σύμφωνα με την Οδηγία, οι φορείς παροχής υπηρεσιών πληρωμών διακρίνονται συστηματικά στις ακόλουθες έξι κατηγορίες:

- πιστωτικά ιδρύματα,
- ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος,
- γραφεία ταχυδρομικών επιταγών, τα οποία εξουσιοδοτούνται βάσει της εθνικής νομοθεσίας να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών,
- ιδρύματα πληρωμών,
- η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες όταν δεν ενεργούν ως νομισματικές ή άλλες δημόσιες αρχές, και
- τα κράτη μέλη ή οι περιφερειακές ή τοπικές αρχές τους όταν δεν ενεργούν ως δημόσιες αρχές.

2.2 Αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής

Οι υπηρεσίες πληρωμών σύμφωνα με την Οδηγία 2007/64/EK διακρίνονται συστηματικά στις ακόλουθες κατηγορίες:

- υπηρεσίες που επιτρέπουν τις καταθέσεις (σε) ή αναλήψεις μετρητών από λογαριασμό πληρωμών, καθώς και όλες οι δραστηριότητες που απαιτούνται για την τήρηση λογαριασμού πληρωμών,
- εκτέλεση πράξεων πληρωμής (α) είτε σε λογαριασμό πληρωμών που έχει ανοίξει ο χρήστης στο φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών του ή σε άλλο φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών (β) είτε στο πλαίσιο των οποίων τα χρηματικά ποσά καλύπτονται από πιστωτικό άνοιγμα για το χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και, ειδικότερα, (και στις δύο περιπτώσεις), εκτέλεση εντολών άμεσης χρέωσης, συμπεριλαμβανομένης της εφάπαξ χρέωσης, εκτέλεση πράξεων πληρωμής με κάρτα ή ανάλογο μέσο, και εκτέλεση μεταφορών πίστωσης, συμπεριλαμβανομένων των πάγιων εντολών,
- έκδοση ή/και απόκτηση εργαλείων πληρωμών,
- εμβάσματα, και
- εκτέλεση πράξεων πληρωμής όπου η συγκατάθεση του πληρωτή για να εκτελεστεί μια πράξη πληρωμής δίδεται μέσω τηλεπικοινωνιακής, ψηφιακής ή πληροφορικής συσκευής και η πληρωμή γίνεται στο φορέα

εκμετάλλευσης επικοινωνιακού, πληροφορικού συστήματος ή δικτύου, ο οποίος ενεργεί αποκλειστικά ως μεσάζων μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του προμηθευτή αγαθών ή υπηρεσιών.

2.3 Οι πράξεις πληρωμών

Ως πράξεις πληρωμών νοούνται οι ενέργειες στις οποίες προβαίνουν ο πληρωτής ή ο δικαιούχος, και συνίστανται στη διάθεση, μεταβίβαση ή ανάληψη χρηματικών ποσών, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε υποκείμενη σχέση μεταξύ πληρωτή και δικαιούχου. Οι πράξεις πληρωμών διακρίνονται σύμφωνα με την Οδηγία σε δύο μεγάλες κατηγορίες, εκ των οποίων:

- η πρώτη αφορά τις μεμονωμένες πράξεις πληρωμών, και
- η δεύτερη τις πράξεις πληρωμών που καλύπτονται από σύμβαση-πλαίσιο, δηλαδή σύμβαση που διέπει τη μελλοντική εκτέλεση ατομικών και διαδοχικών πράξεων πληρωμών και η οποία μπορεί να περιλαμβάνει την υποχρέωση και τους όρους σύστασης λογαριασμού πληρωμών.

3. Τα ιδρύματα πληρωμών

Όπως προαναφέρθηκε, τα ιδρύματα πληρωμών αποτελούν νέα κατηγορία φορέων παροχής υπηρεσιών, η οποία καθιερώνεται και ρυθμίζεται για πρώτη φορά με την Οδηγία 2007/64/EK. Ειδικότερα, με την εν λόγω Οδηγία ρυθμίζονται διεξοδικά οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την αδειοδότηση και άσκηση δραστηριότητας των ιδρυμάτων πληρωμών. Συγκεκριμένα:

- προσδιορίζονται τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνει η αίτηση στις αρμόδιες αρχές για την αδειοδότησή τους και οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την αδειοδότησή τους, καθώς επίσης και οι λόγοι ανάκλησης της αδειάς τους,
- καθορίζεται το αρχικό κεφάλαιο που πρέπει να διαθέτουν κατά τη στιγμή της αδειοδότησής τους ανάλογα με τις υπηρεσίες πληρωμών που παρέχουν,
- καθορίζονται τα ίδια κεφάλαια που πρέπει να διαθέτουν και ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να υπολογίζονται,
- καθιερώνεται η υποχρέωση διασφάλισης των χρηματικών ποσών που τυχόν λαμβάνουν από χρήστες υπηρεσιών πληρωμών ή μέσω άλλου φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών για την εκτέλεση πράξεων πληρωμών, εφόσον παράλληλα με την παροχή υπηρεσιών πληρωμών ασκούν και άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην Οδηγία, και
- προσδιορίζονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί το ίδρυμα πληρωμών εφόσον προτίθεται να παρέχει υπηρεσίες πληρωμών μέσω αντιπροσώπου και εν γένει οι προϋποθέσεις ανάθεσης δραστηριοτήτων σε εξωτερικούς φορείς.

Για τα ιδρύματα πληρωμών που αδειοδοτούνται σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, ισχύει η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, μπορούν δηλαδή να παρέχουν υπηρεσίες σε όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη, είτε με καθεστώς εγκατάστασης, είτε με καθεστώς ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

Οι αρμόδιες για την αδειοδότηση και την προληπτική εποπτεία των ιδρυμάτων πληρωμών αρχές καθορίζονται σύμφωνα με την Οδηγία από τα κράτη μέλη, ενώ περιέχονται διεξοδικές διατάξεις τόσο για τον τρόπο με τον οποίο οι αρμόδιες αρχές θα ασκούν τις εξουσίες τους όσο και για τη μεταξύ τους συνεργασία.

4. Διαφάνεια και απαιτήσεις ενημέρωσης που διέπουν τις υπηρεσίες πληρωμών

Εκτός από τις γενικές διατάξεις της Οδηγίας που αφορούν, μεταξύ άλλων, την απαγόρευση χρέωσης του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών για την παροχή εκ μέρους του φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών των προβλεπόμενων στην Οδηγία πληροφοριών, καθορίζονται διεξοδικά οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται τόσο στο πλαίσιο μεμονωμένων πράξεων πληρωμών, όσο και για τις πράξεις πληρωμών που καλύπτονται από σύμβαση-πλαίσιο. Οι εν λόγω πληροφορίες που διαφοροποιούνται αντίστοιχα ως προς το περιεχόμενό τους αφορούν:

- το στάδιο πριν από τη δέσμευση του χρήστη της υπηρεσίας πληρωμών από σύμβαση,
- το στάδιο μετά τη χρέωση του λογαριασμού πληρωμής ή όταν ο πληρωτής δεν χρησιμοποιεί λογαριασμό πληρωμών, μετά την παραλαβή της εντολής πληρωμής από το φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμής,
- το στάδιο μετά την εκτέλεση της εντολής πληρωμής από το φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμής, και
- ειδικά σε περίπτωση σύμβασης-πλαισίου, κάθε τροποποίηση των αρχικών όρων αυτής, καθώς και συγκεκριμένη πληροφόρηση για κάθε μεμονωμένη πράξη πληρωμής, την οποία κίνησε ο πληρωτής και η οποία καλύπτεται από σύμβαση-πλαίσιο.

5. Δικαιώματα και υποχρεώσεις σχετικά με την παροχή και τη χρήση υπηρεσιών πληρωμών

Η Οδηγία περιέχει τέλος ιδιαίτερα διεξοδικές ρυθμίσεις αναφορικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τόσο των φορέων παροχής υπηρεσιών πληρωμών, όσο και των χρηστών των εν λόγω υπηρεσιών σε σχέση με την έγκριση και την εκτέλεση πράξεων πληρωμής.

Σε ό,τι αφορά τον φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών, επισημαίνεται ενδεικτικά ότι οι κυριότερες υποχρεώσεις του συνίστανται στα ακόλουθα:

- εφόσον εκδίδει το εργαλείο πληρωμών, οφείλει να μην αποκαλύπτει τα εξατομικευμένα στοιχεία ασφαλείας του παρά μόνο στο χρήστη της υπηρεσίας πληρωμών που έχει δικαίωμα χρήσης του εργαλείου πληρωμών, ενώ δεν επιτρέπεται να αποστέλλει εργαλείο πληρωμών που

δεν έχει ζητηθεί, εκτός εάν πρόκειται για αντικατάσταση ήδη εκδοθέντος,

- σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμών οφείλει να επιστρέφει αμέσως στον πληρωτή το ποσό της μη εγκεκριμένης πράξης, ενώ μπορεί σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο που διέπει τη σύμβαση μεταξύ του πληρωτή και του φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών να παρέχεται και περαιτέρω οικονομική αποζημίωση,
- μετά τον χρόνο λήψης της εντολής πληρωμής, ο φορέας παροχής υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή οφείλει να πιστώνει το ποσό της πράξης πληρωμής στο λογαριασμό του φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου το αργότερο στο τέλος της επόμενης εργάσιμης ημέρας,
- η ημερομηνίας αξίας για την πίστωση του λογαριασμού πληρωμών του δικαιούχου ορίζεται ότι είναι το αργότερο η επόμενη εργάσιμη ημέρα κατά την οποία πιστώνεται ο λογαριασμός του φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου με το ποσό της πράξης πληρωμής, ενώ ο τελευταίος μεριμνά επίσης ώστε το ποσό αυτό να είναι στη διάθεση του δικαιούχου αμέσως μόλις ο λογαριασμός του πιστωθεί με το ποσό της πράξης πληρωμής.

Σε ό,τι αφορά τον *χρήστη υπηρεσιών πληρωμών*, επισημαίνεται ενδεικτικά ότι:

- σε σχέση με τη χρήση εκ μέρους του εργαλείων πληρωμών, υποχρεούται να τα χρησιμοποιεί σύμφωνα με τους όρους που διέπουν την έκδοση και χρήση τους, καθώς επίσης και να ειδοποιεί χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών του μόλις υποπέσει στην αντίληψή του απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση ή μη εγκεκριμένη χρήση του εργαλείου πληρωμών,
- ο πληρωτής ευθύνεται σχετικά με μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής μέχρι ανωτάτου ποσού 150 ευρώ, για τις ζημίες που απορρέουν από τη χρήση απολεσθέντος ή κλαπέντος εργαλείου πληρωμών, εκτός εάν έχει ενεργήσει με δόλο ή δεν εκπλήρωσε τις προβλεπόμενες υποχρεώσεις του (π.χ. ασφαλής φύλαξη του εργαλείου πληρωμών), οπότε ευθύνεται για όλες τις ανωτέρω ζημίες,
- ο πληρωτής έχει το δικαίωμα επιστροφής εκ μέρους του φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών του των χρημάτων που αντιστοιχούν σε εγκεκριμένη πράξη πληρωμής, εφόσον κατά την έγκριση δεν προσδιορίστηκε το ακριβές ποσό της πράξης πληρωμής και το ποσό αυτό υπερβαίνει εκείνο που θα ανέμενε εύλογα ο πληρωτής λαμβάνοντας υπόψη τις παραμέτρους που καθορίζονται συγκεκριμένα στην Οδηγία (το δικαίωμά του δε αυτό μπορεί να το ασκήσει εντός 8 εβδομάδων από την ημερομηνία χρέωσης των χρηματικών ποσών).

Κρίνεται πάντως σκόπιμο να επισημανθεί ότι οι εν λόγω διατάξεις της Οδηγίας είναι ιδιαίτερα διεξοδικές, καθώς ρυθμίζουν κάθε επιμέρους περίπτωση ξεχωριστά, εισάγοντας πολύ σημαντικά δικαιώματα για τον καταναλωτή-χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και ιδιαίτερα αυξημένες υποχρεώσεις αντίστοιχα για τους φορείς παροχής υπηρεσιών πληρωμών.